

SPRAVODAJKA

SLOVENSKEJ MYKOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

číslo 57

marec 2024

Kalichovka fialovoružová, *Arrhenia discorosea*, Skalica, 5. 9. 2021.

Foto: R. Cáfal, s. 21-25.

Drevovček bodkovaný, *Hypoxylon perforatum*, Skalica, 11. 3. 2019.
Foto: R. Cálal, s. 21-25.

Uchovec bazový biely, *Auricularia auricula-judae* var. *lactea*, Holíč, 7. 12. 2018.
Foto: R. Cálal, s. 21-25.

OBSAH

HLADÁME NÁLEZISKÁ VZÁCNÝCH HÚB

I. Kautmanová, J. Červenka: Zlatonosná náramkovka cisárska

Catathelasma imperiale 4

BIODIVERZITA HÚB SLOVENSKA

Súhrny referátov zo seminára Diverzita a ekológia húb 8 8

Súhrny referátov zo seminára Diverzita a ekológia húb 9 12

Súhrny referátov zo seminára Biodiverzita húb Slovenska 21 16

R. Cáfal, J. Červenka: Príspevok k poznaniu mykoflóry Dolnomoravského úvalu .. 21

ROZŠÍRTE SI SVOJE VEDOMOSTI

J. Červenka: Exotické rody húb (10. časť): *Phillipsia* 26

PERSONÁLIE

J. Červenka, S. Jančovičová: Ing. Ján Terray 28

Z NAŠEJ SPOLOČNOSTI

J. Rybárik: Výročné stretnutie českých a slovenských mykológov 30

KURIOZITY

V. Ridzoň: Nález hríba siného – *Suillellus luridus* v marci 31

NA POBAVENIE

D. Ďuriška: Písmenové Sudoku 33

I. Bajo: Kreslený vtíp 34

HLADÁME NÁLEZISKÁ VZÁCNÝCH HÚB

Zlatonosná náramkovka cisárska *Catathelasma imperiale*

Ivona Kautmanová, Ján Červenka

Od roku 2018 prebieha na lokalite Dúbrava v Nízkych Tatrách mykologický výskum, ktorý je súčasťou širšieho geologického výskumu zameraného na územia, ktoré boli v minulosti kontaminované ťažbou antimónu. Ložisko Dúbrava leží v severnej časti Nízkych Tatier zhruba 8 km južne od obce Dúbrava. Banské činnosti v tomto regióne siahajú do začiatku 18. storočia a trvali až do roku 1991. Dúbravské ložisko vyprodukovalo v najproduktívnejšom období (v rokoch 1944 až 1991) až 1 300 000 ton antimónovej rudy. Odpady vo forme tzv. flotačných kalov boli uložené v štyroch odkaliskách v údolí potoka Paludžanka odvodňujúceho oblasť. Na konci ťažby v roku 1991 bol povrch všetkých štyroch odkalísk pokrytý vrstvou zmiešanej zeminy a hornín rôznej hrúbky od 20 cm do 3 m. V súčasnosti sú odkaliská zarastené mladým smrekovým lesom s prímiesou borovice, smrekovca a rôznych krovín a predstavujú vhodné biotopy pre rast húb. Vzhľadom na to, že geologické analýzy preukázali vysoký obsah potenciálne toxických prvkov (tzv. „ťažkých kovov“) v pôde, ktorá ich pokrýva, je tam mykoflóra prekvapivo bohatá. Do roku 2023 tu boli zistené stovky druhov makromycétov a odkaliská sú aj obľúbenými hubárskymi miestami miestnych obyvateľov.

Mladý zmiešaný les na odkalisku v Dúbrave.
Foto: I. Kautmanová.

Súčasťou mykologického výskumu nie je len zisťovanie biodiverzity vyšších húb, ale aj stanovenie obsahu ťažkých kovov v ich plodniciach. Údaje o tom, že mnohé druhy jedlých húb z tejto oblasti obsahujú kritické množstvá toxických prvkov ako sú arzén, antimón, kadmium, chróm, olovo alebo ortuť, a teda rozhodne nie sú vhodné na konzumáciu, boli už publikované v iných štúdiách. V tomto článku chceme informovať o zaujímavom náleze vzácnej a chránenej náramkovky cisárskej (*Catathelasma imperiale*) na najvyššie položenom odkalisku (č. 1), ktoré je zarastené hustou smrekovou mladinou a v časti aj trávnatou bylinným porastom (obr. 1, 2).

Náramkovka cisárska (*Catathelasma imperiale*), Dúbrava, Nízke Tatry,
20. 10. 2022. Foto: J. Červenka.

Prekvapil nás už samotný fakt, že tejto hube, ktorá je dnes vzácna a ohrozená, postupne mizne z našej prírody a predpokladá sa, že je citlivá na zmeny biotopu vplyvom ľudskej činnosti, sa zjavne dobre darí na extrémne kyslej a chudobnej pôde, navyše s vysokými koncentraciami nielen antimónu, ale aj arzénu, olova, ortuti, železa, medi, chrómu a iných ťažkých kovov. Úplne neočakávané však boli výsledky analýzy z plodníc náramkoviek, kde medzi všetkými zisťovanými prvkami dominoval extrémne vysoký obsah zlata – 475,5 $\mu\text{g}/\text{kg}$! Priemerné hodnoty obsahu zlata

u ostatných húb z rôznych lokalít Slovenska sa pritom pohybovali od 0,1 do 2 $\mu\text{g}/\text{kg}^{-1}$ a len v ojedinelých prípadoch dosahovali desiatky mikrogramov. Aj pri porovnaní s dostupnou literatúrou sú tieto hodnoty vysoké. Napríklad Borovička a kol. (2005) uvádzajú najvyššie zistené hodnoty z nezlatonosných oblastí v plodniciach mykoríznych makromycét na rôznych miestach Českej republiky od muchotrávky šiškovitej *Amanita strobiliformis* (136 $\mu\text{g}/\text{kg}^{-1}$), plávky chrómovožltej *Russula claroflava* (148 $\mu\text{g}/\text{kg}^{-1}$), kuriatka žltohnedej *Cantharellus lutescens* (156 and 210 $\mu\text{g}/\text{kg}^{-1}$) až po hribe smrekový *Boletus edulis* (235 $\mu\text{g}/\text{kg}^{-1}$). Jediné porovnateľné hodnoty uvádzajú Borovička a kol. (2010) z húb zozbieraných v okolí zlatej bane pri Mokrsku v okrese Příbram, kde z ektomykoríznych húb boli najvyššie koncentrácie zistené u hribe smrekového *Boletus edulis* – 564 $\mu\text{g}/\text{kg}^{-1}$. V takomto porovnaní vychádza náramkovka cisárska ako jeden z najvýznamnejších bioakumulátorov zlata medzi mykoríznyimi hubami, čo si určite zaslúži pozornosť a ďalší výskum.

Hromadný výskyt pakyjačika purpurového (*Alloclavaria purpurea*) na kontaminovanej lokalite. Foto: I. Kautmanová.

Aj keď fakt, že huby akumulujú nielen zlato ale aj iné ťažké kovy je dávno známy, dodnes nevieme akým spôsobom, v akej forme a hlavne *prečo* to robia. A hoci je biomining horúcou témou súčasného výskumu a schopnosť náramkovky cisárskej

akumulovať zlato je nadmieru zaujímavá, vzhľadom na jej vzácnosť ju na jeho ťažbu zrejme tak skoro využívať nebudeme. ☺

A na záver, určite stojí za zmienku aj to, že na tej istej lokalite (odkalisko 1) sme opakovane zaznamenali aj hromadný výskyt inej „vzácnnej“ huby – pakyjačika purpurového (*Alloclavaria purpurea*), ktorý tu rastie doslova po stovkách (obr. 3). U tohto druhu však neboli zistené žiadne bioakumulačné schopnosti.

Literatúra:

- Borovicka, J., Randa, Z., & Jelinek, E. (2005). Gold content of ectomycorrhizal and saprobic macrofungi from non-auriferous and unpolluted areas. *Mycological Research*, 109(8), 951–955.
- Borovička, J., Dunn, C. E., Gryndler, M., Mihaljevič, M., Jelínek, E., Rohovec, J., ... Řanda, Z. (2010). Bioaccumulation of gold in macrofungi and ectomycorrhizae from the vicinity of the Mokrsko gold deposit, Czech Republic. *Soil Biology and Biochemistry*, 42(1), 83–91.

BIODIVERZITA HÚB SLOVENSKA

Súhrny referátov zo seminára Diverzita a ekológia húb 8

9. marec 2023, Technická univerzita, Zvolen

Lišajníky a huby zahrnuté do návrhu zonácie Národného parku Nízke Tatry (NAPANT)

Katarína Bučinová¹, Maroš Peiger², Stanislav Glejdura³

¹ Správa NAPANT, pracovisko Slovenská Ľupča, Lichardova 129/52, 976 13 Slovenská Ľupča; katarina.bucinova@napant.sk

² Správa Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici, Výskumná stanica a Múzeum TANAP-u, Tatranská Lomnica 14066, 059 60 Vysoké Tatry; maros.peiger@tanap.sk

³ Kováčová 562, PSČ 962 37; glejdura@gmail.com

Predmetom ochrany v NP Nízke Tatry sú podľa Príl. 4 Vyhl. MŽP SR 170/2021 Z. z. biotopy chránených druhov (druhy európskeho významu, druhy národného významu). Huby – kľúčové organizmy väčšiny ekosystémov nie sú žiaľ zahrnuté medzi druhmi európskeho významu, no pre účely zonácie NAPANT sme ich zaradili aspoň do biotopov druhov národného významu (lišajníky – 5 druhov, askomycéty – 2 druhy, bazídiomycéty – 37 druhov) a tiež sú zahrnuté v biotopoch zriedkavých, vzácných alebo ohrozených druhov, ktoré nie sú druhmi európskeho významu, ani druhmi národného významu, no sú zaradené v Červených zoznamoch, alebo ide o druhy mimoriadne zriedkavé a vzácné v rámci NP Nízke Tatry, Slovenska alebo celej Európy, prípadne o nové druhy pre vedu (lišajníky – 12 druhov, askomycéty – 18 druhov, bazídiomycéty – 51 druhov). Pre územie NP Nízke Tatry sú tieto druhy veľmi cenné a ich ochrana je nevyhnutná.

Správa z výskumu húb na vybraných plochách v dubových porastoch v Slovenskom stredohorí v rámci projektu APVV-19-0319

Stanislav Glejdura

Kováčová 562, PSČ 962 37; glejdura@gmail.com

V priebehu roka 2022 bol vykonaný systematický výskum druhovej diverzity a abundancie húb v dubových porastoch na piatich plochách v Slovenskom stredohorí v stanovištne príbuzných podmienkach. Plochy v jednotlivých lokalitách s rozmermi 80 x 40 m sú rozčlenené na subplochy s rozmermi 20 x 20 m s rôznym spôsobom manažmentu ako je hnojenie, hrabanie opadanky a odstránenie dreva, rôznou pokryvnosťou. Referenčná plocha je ponechaná bez zásahu. Na sledovaných

plochách bolo zaznamenaných 172 druhov makromycétov. Druhy *Crepidotus macedonicus*, *Hygrophorus persoonii*, *Lentinellus vulpinus*, *Peziza saccardoana*, *Steccherinum ciliatum* a *Tatrea dumbirensis* sú uvedené v pripravovanom Redliste húb Slovenska. Väčšina zberov je herbarizovaná a uložená v súkromnom herbári autora.

Entoloma podrod *Nolanea* – sekcia *Papillata*

Vincent Kabát

Martinčekova 30, 821 01 Bratislava, konstrukt@zutom.sk

Chcel by som oboznámiť s vývojom druhov rodu *Entoloma*, podrodu *Nolanea*, špeciálne druhov zo sekcie *Papillata*, resp. okruhu *Papillata*. V monografiách edície Fungi Europaei vychádzali diela M. E. Noordeloos s názvom *Entoloma* s. 1. 5 s kreslenými druhmi rodu a *Entoloma* s. 1. 5a, v ktorom boli fotografie druhov celého rodu. V nedávnej minulosti vyšla monografia s názvom *Entoloma* s. 1. 5b. Táto práca sa zaoberá iba časťou rodu *Entoloma*. Práca je z dielne deviatich mykológov. V nej došlo k rozsiahlym zmenám v systéme rodu *Entoloma*. Chcel by som poukázať na zmeny v sekcii *Papillata* a čo prinášajú zmeny v určovaní doterajších druhov v tejto sekcii či okruhu.

Jazýček tmavopurpurový, systematika, rozšírenie a nomenklatúra

Viktor Kučera

Botanický ústav CBRB SAV v. v. i., Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava;

viktor.kucera@savba.sk

Jazýček tmavopurpurový je dobre známa huba patriaca do skupiny druhov, ktoré indikujú vysokú hodnotu a kvalitu lúčnych spoločenstiev. Je zaradovaná medzi vzácne a ohrozené v mnohých krajinách Európy. Na základe DNA získanej z položiek deponovaných v herbári SAV a databázy GenBank sme identifikovali pomocou analýzy ITS regiónu 5 vývinových línií tohto taxónu, teda dobre podporených skupín. Jedna skupina je rozšírená na severe Ameriky, v Nórsku a Švédsku; druhá vo Veľkej Británii a strednej Európe; tretia rovnako v strednej Európe; štvrtá v Rusku na ďalekom východe a piata na Kanárskych ostrovoch. Odlíšenie jednotlivých skupín a ich vymedzenie na úrovni druhov podporujú aj morfológické znaky. Fylogeneticky študované línie spadajú do jednej skupiny medzi ostatné druhy rodu *Microglossum*. Predbežné výsledky bude nutné overiť ďalšími analýzami.

Práca bola podporená projektom VEGA 2/0074/23.

K výskytu niektorých zaujímavých lichenikolných a na lišajníkoch rastúcich húb na Slovensku

Ivan Mihál¹, Drahoš Blanár²

¹ *Ústav ekológie lesa SAV, Štúrova 2, 960 53 Zvolen; mihal@ife.sk*

² *Správa Národného parku Muránska planina so sídlom v Revúcej, J. Kráľa 12, 050 01 Revúca; drahos.blanar@gmail.com*

Autori prezentujú výskyt piatich druhov lichenizovaných a na lišajníkoch rastúcich húb z lokalít stredného a južného Slovenska. Ak typické lichenizované huby boli zaznamenané druhy *Agyrium rufum* (Pers.) Fr., *Bacidia rubella* (Hoffm.) A. Massal a *Phaeospora parasitica* (Lönnr.) Arnold. Do radu Hypocreales patrí druh *Paranectria oropensis* (Ces.) D. Hawksw. & Piroz. a do Incertae sedis anamorfa *Illosporiosis christiansenii* (B. L. Brady & D. Hawksw.) D. Hawksw. Druh *A. rufum* bol zistený na dreve konárov *Sambucus nigra*, *Quercus* sp. a na lišajníku *Xanthoria parietina* na dvoch lokalitách v Revúckej vrchovine, čo predstavuje prvé nálezy tohto druhu pre mykofloru Slovenska. Nález huby *Bacidia rubella* na lišajníku rodu *Cladonia* sp., na jednej lokalite na Muránskej planine, predstavuje štvrtý nález tohto druhu na Slovensku. Druh *Illosporiosis christiansenii* rástol na neidentifikovaných lišajníkoch na štyroch lokalitách v Revúckej vrchovine a po jednej lokalite na Muránskej planine, v Slovenskom krase a Juhoslovenskej kotline. Huba *Paranectria oropensis*, ako prvonález pre Slovensko, bola zaznamenaná na rôznych druhoch lišajníkov na šiestich lokalitách v Revúckej vrchovine, na štyroch na Muránskej planine a na jednej lokalite v Juhoslovenskej kotline. Podobne, druh *Phaeospora parasitica*, ako prvonález pre Slovensko, bol zistený na lišajníkoch rodu *Lecanora* spp. na dvoch lokalitách na Muránskej planine, dvoch v Slovenskom krase a na jednej lokalite v Juhoslovenskej kotline. [Príspevok je súčasťou grantovej úlohy VEGA č. 2/0045/22.]

Huby Chočských vrchov - zákonom chránené druhy húb

Maroš Peiger

Správa Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici, Výskumná stanica a Múzeum TANAP-u, Tatranská Lomnica 14066, 059 60 Vysoké Tatry; maros.peiger@tanap.sk

Chočské vrchy sú dlhodobo považované za mykologicky neprebádané územie. Systematický základný inventarizačný výskum tohto pohoria, prebiehajúci od roku 2008, prináša nové poznatky o druhovej diverzite húb v tomto území. Doposiaľ tu bolo zaznamenaných vyše 400 druhov, medzi ktorými majú výrazné zastúpenie zriedkavé a zákonom chránené huby. Tento príspevok sa venuje 15 zákonom chráneným druhom húb (ako aj biotopom, v ktorých sa vyskytujú) evidovaným v Chočských vrchoch, ktorými sú: *Bankera violascens*, *Boletopsis leucomelaena*, *Butyriboletus fechtneri*, *Camarops tubulina*, *Catathelasma imperiale*, *Chamoni-xia caespitosa*, *Clavariadelphus truncatus*, *Gomphus clavatus*, *Gymnopus vernus*, *Hydnellum caeruleum*, *Hygrocybe punicea*, *Lactarius acris*, *Lactarius repraesentaneus*, *Rhodofomes roseus*, *Rubroboletus rubrosanguineus*.

Nie je dub ako dub – porovnanie druhovej diverzity makromycét na rozkladajúcich sa kmeňoch duba zimného a duba cerového

Andrej Rybár & Vladimír Kunca

Katedra aplikovanej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky,
Technická univerzita vo Zvolene, Ul. T. G. Masaryka 24, 960 01 Zvolen;
andrejrybar91@gmail.com, kunca@tuzvo.sk

Príspevok pojednáva o substrátovej preferencii lignikolných druhov makromycét vo vzťahu k dubu zimnému a dubu cerovému. Doterajšie výsledky naznačujú, že v našich podmienkach existujú značné rozdiely medzi spoločenstvami makroskopických húb na rozkladajúcich sa kmeňoch duba cerového a duba zimného. Drevo *Quercus cerris* ako substrátu uprednostňujú tieto druhy: *Auricularia auricula-judae* s.l., *Bisporella citrina*, *Bjerkandera adusta*, *Bolbitius reticulatus*, *Crepidotus ehrendorferi*, *Gloeohyphonidium analogum*, *Hericium coralloides*, *Hypsizygus tessulatus*, *Inonotus cuticularis*, *Inonotus krawtzevii*, *Inonotus nidus-pici*, *Kretzschmaria deusta*, *Mycoacia gilvessens*, *Ossicaulis lachnopus*, *Peziza varia*, *Pleurotus pulmonarius*, *Pluteus fenzi*, *Pseudospongipellis litschaueri*, *Schizophyllum commune*, *Simocybe centunculus*, *Trametopsis cervina*, *Xylobolus subpileatus* a *Xylodon flaviporus*. Naopak výraznú preferenciu dreva *Quercus petraea* agg. vykazujú *Buglossoporus quercinus*, *Daedalea quercina*, *Fistulina hepatica*, *Hymenochaete rubiginosa*, *Laetiporus sulphureus* s.l., *Mycena galericulata*, *Mycena inclinata*, *Pachykytospora tuberculosa* a *Xylobolus frustulatus*. Príspevok je zároveň apelom na mykologickú verejnosť, že je dôležité pri určovaní substrátu odlišovať najmä dub cerový od ostatných druhov dubov. [Výskum bol realizovaný z projektu Internej projektovnej agentúry TUZVO – IPA 8/2022.]

Ohrozené, vzácne, či zriedkavo zbierané askomycéty Slovenska

Milan Zajac¹, Filip Fuljer²

¹ Správa Chránenej krajinskej oblasti Kysuce, U Tomali č. 1511, 022 01 Čadca, Slovensko; milan.zajac@sopsr.sk

² Katedra botaniky, Prirodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Révová 39, 811 02 Bratislava, Slovensko; filipfuljer@gmail.com

V príspevku predstavujeme vybrané ohrozené, vzácne, alebo zriedkavo nachádzané askomycéty, ktoré sme zaznamenali v rokoch 2020 – 2023 primárne v severnej až severozápadnej časti Slovenska. K významným nálezom patria: *Aeruginoscyphus sericeus*, *Arachnopeziza trabinelloides*, *Bryoscyphus conocephali*, *B. turbinatus*, *Cupulina montana*, *Dennisiodiscus prasinus*, *Geopyxis delectans*, *Hyalorbilia orbiliicola*, *Ionomidotis fulvotingens*, *Neolecta vitellina*, *Orbilia cardui*, *O. oxyspora*, *O. rectispora*, *Parascutellinia carneosanguinea*, *Paratrifarina poiraultii*, *Perrotia flammea*, *Pseudoplectania lignicola*, *P. melaena*, *Ramsbottomia asperior*, *R. crechqueraultii*, *R. macracantha*, *Rommelaarsia flavovirens*, *Scutellinia citrina* a *Smardaea purpurea*. V prezentácii približujeme poznatky o ekológii, taxonómii a identifikačné znaky týchto druhov.

Súhrny referátov zo seminára Diverzita a ekológia húb 9

14. marec 2024, Technická univerzita, Zvolen

Huby Chočských vrchov – diverzita jelenkovitých húb (*Bankeraceae*)

Maroš Peiger

Správa Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici, Výskumná stanica a Múzeum TANAP-u, Tatranská Lomnica 14066, 059 60 Vysoké Tatry; maros.peiger@tanap.sk

Chočské vrchy sú dlhodobo považované za mykologicky neprebádané územie. Systematický základný inventarizačný výskum tohto pohoria, prebiehajúci od roku 2008, prináša nové poznatky o druhovej diverzite húb v tomto území. Doposiaľ tu bolo zaznamenaných vyše 400 druhov, medzi ktorými majú výrazné zastúpenie zriedkavé a zákonom chránené huby. Predchádzajúce tri príspevky boli venované zriedkavým, zákonom chráneným a indikačným druhom húb ohrozených prírodou blízkych lesov. Tento príspevok približuje 13 druhov húb čeľade *Bankeraceae* s výskytom v rôznych typoch biotopov spolu s ich navrhovanými kategóriami ohrozenia a kritériami hodnotenia pre účely tvorby nového Červeného zoznamu húb Slovenska podľa metodiky IUCN. Sú nimi: *Bankera violascens*, *Boletopsis leucomelaena*, *Hydnellum caeruleum*, *Hydnellum concrescens*, *Hydnellum peckii*, *Hydnellum scrobiculatum*, *Hydnellum suaveolens*, *Hydnellum tardum*, *Phellodon niger*, *Phellodon tomentosus*, *Sarcodon glaucopus*, *Sarcodon imbricatus*, *Sarcodon scabrosus*.

Riopa metamorphosa a *Odonticum flavicans* – vzácne druhy z dubov opäť nájdené na Slovensku

Andrej Rybár, Vladimír Kunca

Katedra aplikovanej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky, Technická univerzita vo Zvolene, Ul. T. G. Masaryka 24, 960 01 Zvolen; andrejrybar91@gmail.com, kunca@tuzvo.sk

Riopa metamorphosa je vzácnym európskym druhom, ktorý bol na Slovensku prvýkrát nájdený v roku 1984. Príspevok sa venuje jeho druhému nálezu z roku 2023 v PR Kurinecká dubina, kde rástol na mohutnom ležiacom kmeni *Quercus robur*. Druh je makroskopicky význačný prítomnosťou oranžového prachovitého nepohlavného štádia v blízkosti pohlavnej pórovitej plodnice. *Odonticum flavicans* je celosvetovo veľmi vzácnym druhom s ťažiskom výskytu v Stredomorí, ktorý však bol opísaný ako nový druh pre vedu na základe nálezu Andreja Kmeťa z roku 1890 v okolí obce Prenčov v Štiavnických vrchoch. Okrem ďalších Kmeťových nálezov (1891, 1912) bol následne u nás objavený až po 110 rokoch pod Pustým hradom vo Zvolene na ležia-

com hrubom konári *Quercus cerris*. Príspevok prináša podrobné informácie o najnovšom náleze, histórii, rozšírení a ekologických nárokoch týchto dvoch druhov.

Exotika Martinského lesa I.

Adam Polhorský

Pezinská 14, 903 01 Senec; apolhorsk561@gmail.com

V príspevku sú predstavené druhy nájdené v Martinskom lese (Senec), ktorých rozšírenie je prevažne mimoeurópske. Ide o druhy *Nectria pseudotrichia* opísaná zo Surinamu, *Nectria balansae* z Paraguaja, *Caeruleomyces verae* z Argentíny, *Martininia panamaensis* z Panamy, *Lophiotrema mucilaginosus* z Číny a *Rodwayella sessilis* z Tasmánie. Sú diskutované možné príčiny rastu mimo ich tradičného areálu výskytu.

Jelšie – náhľad do sveta patogénov bylinného podrastu

Pavol Tomka

Ul. 1. mája 2044/179,031 01, Liptovský Mikuláš; palonahuby@gmail.com

V priebehu viac ako 15-ročného mykofloristického prieskumu Jelšia, rozprestieraného sa v Liptovskej kotline, som zadokumentoval aj 11 patogénov bylinného podrastu. Priblížim ich základné morfológické a mikroskopické znaky a prípadných ďalších hostiteľov v priebehu životného cyklu. Na nich poukážem na dôležitosť bylinnej etáže v lesoch a jej pomerne veľkú diverzitu v prípade biotopov s výskytom jelše lepkavej (*Alnus glutinosa*).

Výsledky mapovania makromycétov v Národnom parku Nízke Tatry – NAPANT za roky 2022–2023

Katarína Bučinová¹, Stanislav Glejdura², Maroš Peiger³

¹Správa NAPANT, pracovisko Slovenská Lupča, Lichardova 129/52, 976 13 Slovenská Lupča; katarina.bucinova@napant.sk

²Kováčová 562, PSČ 962 37; glejdura@gmail.com

³Správa Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici, Výskumná stanica a Múzeum TANAP-u, Tatranská Lomnica 14066, 059 60 Vysoké Tatry; maros.peiger@tanap.sk

V rokoch 2022–2023 sa uskutočnilo mapovanie makromycétov v Národnom parku Nízke Tatry na 24 lokalitách. Počas 2 vegetačných sezón bol zaznamenaný výskyt 546 druhov húb, z toho je 14 druhov chránených podľa Vyhl. 170/2021 Z. z.. Z druhov zaradených do pripravovaného Červeného zoznamu Slovenska bolo 5 zaznamenaných v roku 2022 a 45 druhov v roku 2023. Na navštívených lokalitách boli zbierané aj mimoriadne zriedkavé a vzácne druhy, jednak v rámci Národného parku Nízke Tatry, Slovenska, alebo celej Európy. Prvonálezy pre Slovensko v roku 2022: *Tarsetta gregaria*. Prvonálezy pre Slovensko v roku 2023: *Bertia latispora*, *Chalazion helveticum*, *Malvipezia similis*, *Peziza flavida*, *Pseudolanzia piceetorum*, *Perilachnea*

flavobrunnea, *Rutstroemia alnobetulae* a *Stictis radiata*. Doterajšie nálezy významných druhov húb poukazujú na veľký potenciál diverzity mykoflóry NP Nízke Tatry, naprieč širokým spektrom biotopov, ktoré sa v tomto území nachádzajú.

Nález zriedkavej čiašky *Peziza neocornui* Häffner v skleníku botanickej záhrady

Ján Červenka¹, Ján Čapka², Norbert Zlámal³

¹ Slovenské národné múzeum-Prírodovedné múzeum, Vajanského nábrežie 2, 810 06 Bratislava; jan.cervenka@snm.sk

^{2,3} Botanická záhrada Univerzity Komenského, Botanická 3, 841 04 Bratislava; jan.capka@rec.uniba.sk; zlamal2@uniba.sk

V marci 2024 bola v skleníku Botanickej záhrady Univerzity Komenského v Bratislave náhodne objavená plodnica čiašky *Peziza neocornui*. Zararaduje sa do úzkej skupiny druhov s multiapikulárnymi výtrusmi, pričom výbežky na oboch koncoch výtrusov patria medzi najpočetnejšie a najdlhšie v rámci rodu *Peziza* s. l. Ojedinelá plodnica rástla v kvetináči s rastlinou *Homalomena mobula*, na substráte tvorenom prevažne borovicovou borkou zmiešanou s rašelinníkom čílskym, perlitom a pemzou. Tento zriedkavý druh prvýkrát opísal v roku 1986 J. Häffner na základe nálezu zo skleníka botanickej záhrady v meste Köln v Nemecku. Naša lokalita je pravdepodobne len druhou známou na svete.

Rod *Thyronectria* na Slovensku

Adam Polhorský

Pezinská 14, 903 01 Senec; apolhorsk561@gmail.com

Rod *Thyronectria* je v príspevku stručne morfológicky a ekologicky charakterizovaný. Je prezentovaných 14 druhov rodu na Slovensku. Dva taxóny boli opísané z územia Slovenska. *T. boothi* v roku 2012 z Vysokých Tatier a *T. ulmi* v roku 2022 z ostrova Sihot pri Bratislave. V krátkosti sú predstavené doposiaľ nezaznamenané druhy s potenciálnym výskytom na Slovensku.

Výskum húb v dubových porastoch v Slovenskom stredohorí v roku 2023

Stanislav Glejdura

Kováčová 562, PSČ 962 37; glejdura@gmail.com

V priebehu roka 2023 bol vykonaný systematický výskum druhovej diverzity a abundancie húb v dubových porastoch na piatich plochách v Slovenskom stredohorí v stanovištné podobných podmienkach. Plochy v jednotlivých lokalitách s rozmermi 80 x 40 m sú rozčlenené na subplochy s rozmermi 20 x 20 m s rôznym spôsobom manažmentu ako je hnojenie, hrabanie opadanky, odstránenie dreva a rôznou drevinovou pokryvnosťou. Referenčná plocha je ponechaná bez zásahu. Na sledovaných plochách bolo v roku 2023 zaznamenaných 174 druhov makromycét, z toho sú 4 prvé nálezy pre Slovensko a 10 druhov je uvedených v pripravovanom červenom

zozname húb Slovenska. Za dva roky výskumu bolo zaznamenaných 253 druhov húb. Je diskutované druhové zloženie a početnosti na plochách s rôznym spôsobom hospodárenia. Väčšina zberov je herbarizovaná a uložená v súkromnom fungáriu autora (PSG).

Súhrny referátov zo seminára Biodiverzita húb Slovenska 21

5. december 2023, Botanický ústav SAV, Bratislava

Nová lokalita hlinovca šafranového (*Aurantiporus croceus* (Pers.) Murrill) po 32 rokoch na Slovensku a jeho potenciálne biotopy u nás Vladimír Kunca

Technická univerzita vo Zvolene, Fakulta ekológie a environmentalistiky,
Katedra aplikovanej ekológie, T. G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen, Slovensko;
kunca@tuzvo.sk

Huba je viazaná na veľmi špecifický substrát, ktorý sa nielen v slovenskej krajine úplne vytráca. V stredoeurópskych podmienkach je to hlavne dub letný (*Quercus robur* L.) v nížinách a pahorkatinách. Vo svetovom červenom zozname húb je vyhodnotený ako VU (zraniteľný) a je považovaný za vlajkový druh svetovej ochrany húb. Na našom území sú známe 4 lokality z rôznych častí Slovenska, z čoho tri sú historické, spred roku 2000. Najnovšia lokalita je historický park, kde sa plodnica našla vo vnútri veľkého spadnutého duba letného na jeseň roku 2022. Druh môže prežiť len ponechávaním starých jedincov dubov na dožitie a následnom pozvoľnom rozklade ich kmeňov. Staré jedince dubov kolonizované hlinovcom šafranovým a iné staré duby na lokalite výskytu by mali byť chránené. Zvlášť sa treba sústrediť aj na zanikajúce tzv. pasienkové lesy a aj v nich na zachovanie a ponechanie na dožitie pôvodných starých stromov týchto špecifických ekosystémov.

Marasmiellomycena a *Vizzinia* (*Porotheleaceae*), dva nové rody lupenatých húb Hana Ševčíková¹, Vladimír Antonín¹, Miroslav Kolařík²

¹ Moravské zemské muzeum, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno, Česká republika; hsevcikova@mzm.cz, vantonin@mzm.cz

² Mikrobiologický ústav Akademie věd ČR, Vídeňská 1083, 142 20 Praha 4-Krč, Česká republika; mkolarik@biomed.cas.cz

Typový rod čeledi *Porotheleaceae*, *Porotheleum*, byl založen na cyfeloidním typovém druhu *P. fimbriatum*. V pojetí Consiglio et al. do něj patří i lupenaté druhy. Na základě našich studií jsme popsali dva nové rody *Marasmiellomycena* a *Vizzinia*. Rod *Marasmiellomycena* je charakterizován jemně plstnatým, pýřitým, zrnitým až jemně šupinkatým kloboukem, (krátce) sbíhavými lupeny, ojíněným až ojíněně vločkatým třeněm, neamyloidními výtrusy, nevýraznými cheilocystidami, pileipellis ve formě kutis, někdy s výraznými terminálními články nebo rostrem a přítomností přezek. Patří sem několik druhů, z nichž jeden, *M. pseudoomphaliiformis* (typový druh, USA) byl nově popsán a druhý, *M. omphaliiformis* je znám z Evropy. Rod *Vizzinia* se od předcházejícího rodu liší plodnicemi hnědavě se

zbarvujúcimi po poranení, výrazne šupinatým kloboukom, vložkatým až vložkaté vláknitým tŕením, slabě amyloidnými výtrusy a nepřítomností cheilocystid. Známy jsou rovněž dva druhy, *V. nigripes* (typový druh) a *V. domingense* (Dominiánská republika).

Huby Chočských vrchov - druhy so zriedkavým výskytom

Maroš Peiger

Správa Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici, Výskumná stanica a Múzeum TANAP-u, Tatranská Lomnica 14066, 059 60 Vysoké Tatry, Slovensko; maros.peiger@tanap.sk

Chočské vrchy sú dlhodobo považované za mykologicky neprebádané územie. Systematický základný inventarizačný výskum tohto pohoria, prebiehajúci od roku 2008, prináša nové poznatky o druhovej diverzite húb v tomto území. Doposiaľ tu bolo zaznamenaných vyše 400 druhov, medzi ktorými majú výrazné zastúpenie zriedkavé a zákonom chránené huby. Predchádzajúce príspevky boli venované zákonom chráneným hubám a indikačným druhom ohrozených starých prírode blízkych lesov. Tento príspevok približuje ďalších 11 zriedkavých druhov húb s výskytom v rôznych typoch biotopov spolu s ich navrhovanými kategóriami ohrozenia a kritériami hodnotenia pre účely tvorby nového Červeného zoznamu húb Slovenska podľa metodiky IUCN. Sú nimi: *Albatrellus citrinus*, *Cryptomyces maximus*, *Godronia fuliginosa*, *Hygrophorus persicolor*, *Hygrophorus queletii*, *Mycoacia nothofagi*, *Podophacidium xanthomelum*, *Smardaea protea*, *Stephanospora caroticolor*, *Suillus tridentinus*, *Trichoderma alutaceum*.

Problematika rodu *Morchella* – porovnanie mikroznakov

Vincent Kabát

Martinčekova 30, 821 01 Bratislava, Slovensko; konstrukt@zutom.sk

Na Slovensku hubári možno od stredoveku zbierali, alebo museli niektorým svojim pánom zbierať a prinášať smrčky. Rozpoznávali sa druhy *Verpa bohemica*, *V. conica*, *Morchella esculenta*, *M. vulgaris*, *M. elata*, *M. conica*, *M. angusticeps*, *M. crassipes*. Všetky sa určovali podľa makroznakov. Poznaním genetických znakov sa umožnilo rozlíšiť jednotlivé druhy, resp. zlúčiť duplicitné druhy. Skupina mykológov Loizides a kol. spracovala molekulárnu taxonomickú revíziu rodu *Morchella*. Druhy rozdelili do sekcií: *Morchella* (biele druhy), *Distantes* (*Elata*) tmavé druhy a sekcia *Rufobrunea*. Problematické pomenovania a nepomenované označili podľa sekcií I. *Rufobrunea* (iba dva druhy *M. anatolia* a *M. rufobrunea*); II. *Distantes* (*Elata*) – MEL a číslom; *Morchella* – MES a číslom. V príspevku prinášam porovnanie fotografií nájdených druhov s ich mikroskopickými znakmi. Jedná sa o druhy *M. semilibera*, *M. elata* agg., *M. angusticeps*, *M. importuna*, *M. conica* agg., *M. vulgaris* agg., *M. esculenta* agg., *M. crassipes* agg., *M. americana* a *M. steppicola*. Ku makrofotografiám jednotlivých druhov bude nutné priradiť nafotené mikroznaky a molekulárne charakte-

ristiky daného taxónu. To umožní ich bezpečné rozlíšenie praktickými mykológmi, ale aj zachytí vnútrodrohovú variabilitu rodu *Morchella* na Slovensku.

Smrčok hybridný, *Morchella semilibera*, Bratislava-Petržalka, 16. 4. 2008.
Foto: J. Červenka.

Nový druh orbílie (*Orbilía multiserpentina*) z Chorvátska Filip Fuljer¹, Adam Polhorský²

¹ Katedra botaniky, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského, Révova 39,
811 02 Bratislava, Slovensko; filipfuljer@gmail.com

² Pezínska 14, 903 01 Senec, Slovensko; polhorsky.adam@gmail.com

Druhy z čeľade Orbiliaceae sú charakteristické špecifickými morfológickými a ekologickými znakmi, ako sú malé apotécia (široké do niekoľkých mm), prítomnosť výtrusných teliesok, vrecká bez hákov a typický rast, najmä na drevnom substráte.

Mnohé druhy sú určiteľné len na základe štúdia mikroskopických znakov. Druhy sú obvyčajne svetlo a živo sfarbené (oranžové, žlté, ružové, fialové alebo zelené), taktiež existujú aj nevýrazne sfarbené druhy. *Orbilina multiserpentina* sp. nov. je novoopísaný druh, ktorý patrí do skupiny *Serpentinae*. Jeho typické znaky sú 32-výtrusné vrecká, fusoidné až vretenovité výtrusy, dažďovkovité až subulátne výtrusné telieska, prítomnosť kryštalických SCBs vo vonkajšom excipule a parafýzach. Nálezy tohto druhu sú z ostrovov Pag a Rab (severná Dalmácia, Chorvátsko). *Orbilina multiserpentina* sa vyskytuje v maquis vegetácii a dubových lesoch, kde rastie na odkôrnatých, tlejúcich, suchých konároch listnatých drevín (najčastejšie na dubových konároch).

***Pleuroflammula pannonica* a *Pluteus flammans*, dve „ohnivé“ huby opísané zo Slovenska**

Adam Polhorský

²*Pezínska 14, 903 01 Senec, Slovensko; polhorsky.adam@gmail.com*

V prezentácii sú predstavené dva nové druhy pre vedu, opísané z Martinského lesa pri Senci. Martinský les je charakteristický xerotermofilnými, panónskymi dubinami, na ktoré sú tieto druhy pravdepodobne viazané. *Pleuroflammula pannonica* (Crepidotaceae) rastie na mŕtvych, padnutých, dubových konároch (*Quercus cerris* a *Quercus* sp.), na kôre alebo na nerozloženom dreve, ktoré nie sú v kontakte so zemou. *Pluteus flammans* rastie na kmeňoch listnáčov (najmä dubov) vo vysokom štádiu rozkladu. Sú spomenuté ich morfológicky podobné druhy.

Hnojníky rodov *Narcissea* a *Tulosesus* na Slovensku

Ján Červenka

SNM-Prírodovedné múzeum, Vajanského nábr. 2, P.O.BOX 13, 810 06 Bratislava, Slovensko; jan.cervenka@snm.sk

V roku 2001 Redhead et al. rozdelili na základe predchádzajúcich molekulárnych fylogenetických štúdií široký rod *Coprinus* s. l. na štyri samostatné rody – *Coprinus* (čľaď Agaricaceae), *Parasola*, *Coprinellus* a *Coprinopsis* (čľaď Psathyrellaceae). Pre čľaď Psathyrellaceae predstavili Wächter & Melzer v roku 2020 nový systém, zahŕňajúci aj nové rody *Narcissea*, *Tulosesus* a *Punjabia* zastúpené druhmi pôvodne z rodov *Coprinellus* a *Coprinopsis*. Príspevok je venovaný hnojníkom rodov *Narcissea* a *Tulosesus*, ktoré majú zástupcov v Európe, vrátane Slovenska.

Hnojník, *Tulosesus uljei*, Oravské Veselé, 3. 8. 2013.
Foto: J. Červenka.

Hnojník zriasený, *Tulosesus impatiens*, Bratislava-Koliba, 20. 11. 2009.
Foto: J. Červenka.

Príspevok k poznaniu mykoflóry Dolnomoravského úvalu

Rudolf Cáfal, Ján Červenka

Geomorfologický celok Dolnomoravský úval je nížina kopírujúca dolný tok rieky Morava na území Česka a Slovenska. Na Slovensku predstavuje úzky pás východne od rieky Morava, západne od Kútov, Brodského, Kopčian, Holíča a Skalice, približne v úseku medzi obcou Sekule a štátnou hranicou severne od Skalice. Väčšina územia sa nachádza v nadmorskej výške 150–180 m n. m. V okolí rieky Moravy a jej meandrujúcich mŕtvych ramien sa lužné lesy miestami striedajú s nivnými lúkami. Tieto biotopy s bohatou diverzitou zástupcov flóry a fauny vytvárajú vhodné podmienky aj pre výskyt mnohých vzácnejších druhov húb.

Voskopórovka Herinkova, *Ceriporia mellita*, Holíč, 2. 11. 2023.

Foto: R. Cáfal.

Mykoflóru tohto územia a príslých piesočnatých borín a dubín od roku 1963 podrobne skúmal Aurel Dermek (1925–1989). Ako sám uvádza, dovtedy neexistovali žiadne seriózne údaje o mykoflóre tejto oblasti (Dermek 1978). V 70. a 80. rokoch minulého storočia zverejnil sám, aj v spolupráci s inými autormi viaceré údaje o výskyte húb najmä z okolia rodnej obce Brodské. Z územia spadajúceho do slovenskej časti Dolnomoravského úvalu, z lokalít upresnených ako „v lužnom lese“,

„na hrádzi“, „pri rieke Morave“ alebo konkrétnymi názvami, sme v literatúre našli publikované nálezy týchto druhov:

Agaricus campestris L., *Auricularia mesenterica* (Dicks.) Pers., *Bjerkandera fumosa* (Pers.) P. Karst., *Clavulina cinerea* (Bull.) J. Schröt., *Coprinellus disseminatus* (Pers.) J. E. Lange, *Coprinellus micaceus* (Bull.) Vilgalys, Hopple & Jacq. Johnson, *Coprinopsis atramentaria* (Bull.) Redhead, Vilgalys & Moncalvo, *Coprinus comatus* (O. F. Müll.) Pers., *Crepidotus applanatus* (Pers.) P. Kumm., *Flammulina velutipes* (Curtis) P. Karst., *Fomes fomentarius* (L.) Fr., *Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst., *Laetiporus sulphureus* (Bull.) Murrill., *Leccinum duriusculum* (Schulzer ex Kalchbr.) Singer, *Lentinus tigrinus* (Bull.) Fr., *Lepista personata* (Fr.) Cooke, *Peziza varia* (Hedw) Alb. & Schw., *Phellinus igniarius* (L.) Quél., *Phlebia tremellosa* (Schrad.) Nakasone & Burds., *Pleurotus cornucopiae* (Paulet) Quél., *Pleurotus calyptratus* (Lindblad ex Fr.) Sacc., *Polyporus squamosus* (Huds.) Fr., *Russula delica* Fr., *Trametes suaveolens* (L.) Fr., *Trametes versicolor* (L.) Lloyd, *Xerocomellus rubellus* (Krombh.) Šutara (Dermek & Pilát 1974; Dermek 1976, 1977, 1978; Dermek & Lizoň 1980).

Antrodiela oranžovkastá, *Antrodiella mentschulensis*, Holíč, 21. 12. 2019.

Foto: R. Cáfal.

Zoznam nemusí byť kompletný, nakoľko sme do neho v záujme čo najvyššej presnosti nezahrnuli mnohé údaje z lokalít a biotopov, ktorých niektoré časti mohli byť situované v susednom celku Borská nížina.

V ďalšej časti nášho príspevku sú zahrnuté recentné údaje z Dolnomoravského úvalu z rokov 2014–2023. Za názvom taxónu uvádzame číslo lokality, biotop, nadmorskú výšku, dátum zberu, skratku mena zberateľa a určovateľa. V hranatej zátvorke [] je uvedené identifikačné číslo fotografie na webstránke www.nahuby.sk (zadáva sa do políčka „Vyhľadať“ vpravo hore, prípadne prepísaním čísla uvedeného za „id=“ na konci URL adresy ľubovoľnej fotografie). Zbery uverejnené v článku sú uložené v depozitári Slovenského národného múzea – Prírodovedného múzea v Bratislave.

Zoznam lokalít:

- 1 – Skalica, „Ivánek“
- 2 – Skalica, „Malé Štepnice“
- 3 – Skalica, „Dolné Seče“
- 4 – Skalica, „Horné Seče“
- 5 – Skalica, vinice Koziny
- 6 – Skalica, „PR Veterník“
- 7 – Gbely, štrkovisko „Adamov“
- 8 – Holíč, „Holíčsky les“
- 9 – Kátov, „Kátovské rameno“

Skratky mien zberateľov a určovateľov:

AJ – Aleš Jirsa, AP – Adam Polhorský, JČ – Ján Červenka, LH – Ladislav Hagara, PB – Pavel Brůžek, PV – Petr Vampola, RB – Radovan Bednár, RC – Rudolf Čáfal

Zoznam druhov:

Antrodiella mentschulensis (Pilát ex Pilát) Melo & Ryvarden: 8 – na dreve (*Quercus?*), 163 m n. m., 21. 12. 2019, leg. RC, det. PV [733782]; *Arrhenia discorosea* (Pilát) Zvyagina, A. V. Alexandrova & Bulyonk: 2 – na dreve *Populus*, 165 m n. m., 5. 9. 2021, leg. et det. RC [804093]; *Auricularia auricula-judae* var. *auricula-judae* (Bull.) Quél.: 8 – na dreve listnáča, 171 m n. m., 7. 12. 2018, leg. et det. RC [690327]; *Auricularia auricula-judae* var. *lactea* Quél.: 8 – na dreve listnáča, 171 m n. m., 7. 12. 2018, leg. et det. RC [690325]; *Auricularia mesenterica* (Dicks.) Pers.: 3 – na dreve listnáča, 164 m n. m., 11. 3. 2019, leg. et det. RC [695619]; *Bjerkandera adusta* (Willd.) P. Karst.: 8 – na dreve listnáča, 165 m n. m., 21. 12. 2019, leg. RC, det. PV [733772]; *Botryobasidium aureum* Parmasto: 4 – na dreve listnáča, 162 m n. m., 22. 2. 2022, leg. RC, det. LH [816857]; *Ceriporia mellita* (Bourdot et Galzin) Bondartsev et Singer: 2 – na *Fraxinus*, 173 m n. m., 27. 9. 2023, leg. RC, det. PV [869609]; 8 – na dreve listnáča, 169 m n. m., 2. 11. 2023, leg. RC, det. PV [873751]; *Coniophora puteana* (Schumach.) P. Karst.: 8 – na dreve listnáča, 171 m n. m., 2. 11. 2023, leg. RC, det. PV [873754]; *Cyanoboletus pulverulentus* (Opat.) Gelardi, Vizzini & Simonini: 8 – lužný les, 169 m n. m., 30. 9. 2015, leg. RC, det. JČ [539793];

Tvarohovník, *Oligoporus romellii*, Holíč, 24. 12. 2019.

Foto: R. Cáfal.

Daldinia childiae J. D. Rogers et Y. M. Ju: 8 – na dreve listnáča, 165 m n. m., 8. 12. 2018, leg. RC, det. JČ [690377]; *Datronia mollis* (Sommerf.) Donk: 2 – na *Alnus*, 165 m n. m., 21. 10. 2023, leg. RC, det. PV [872425]; *Fibrodontia gossypina* Parmasto: 8 – na pni listnáča, 169 m n. m., 21. 12. 2019, leg. RC, det. AJ [733781]; *Ganoderma adspersum* (Schulzer) Donk: 8 – na *Fraxinus*, 157 m n. m., 8. 10. 2022, leg. RC, det. PV [838080]; *Geastrum campestre* Morgan: 7 – v štrku, 155 m n. m., 27. 12. 2019, leg. RC, det. RB [734313; 734323]; 4. 9. 2022, leg. et det. RC [832039]; *Gloeoporus pannocinctus* (Romell) J. Erikss.: 2 – na dreve *Populus*, 160 m n. m., 14. 10. 2022, leg. RC, det. PV [839025; 839026]; 8 – na kmeni listnáča, 161 m n. m., 8. 10. 2022, leg. RC, det. PV [838072]; *Gymnopilus junonius* (Fr.) P. D. Orton: 4 – na pni listnáča, 174 m n. m., 11. 10. 2018, leg. et det. RC [684249]; *Gymnopus erythropus* (Pers.) Antonín, Halling & Noordel.: 4 – listnatý lužný les, 173 m n. m., 11. 10. 2018, leg. et det. RC [684245]; *Hypoxylon perforatum* (Schwein.) Fr.: 3 – na dreve listnáča, 164 m n. m., 11. 3. 2019, leg. RC, det. PB [695615]; *Hysterium angustatum* Alb. & Schw.: 2 – na dreve (*Ulmus?*), 170 m n. m., 8. 11. 2021, leg. et det. RC [811192]; *Hysterographium fraxini* (Pers.) De Not.: 8 – na ležiacej haluzi *Fraxinus*, 166 m n. m., 24. 2. 2017, leg. RC, det. AP [608695]; *Inonotus obliquus* (Fr.) Pilát: 4 – na *Populus alba*, 180 m n. m., 10. 3. 2019, leg. et det. RC; na *Populus tremula*, 10. 2. 2020, leg. et det. RC; *Inonotus radiatus* (Sowerby) P. Karst.: 2 – na *Alnus*, 163 m n. m., 21. 10. 2023, leg. RC, det. PV [872424]; *Lentinus tigrinus* (Bull.) Fr.: 1 – na pni, 165 m n. m., 18. 4. 2016, leg. et det. RC [564933]; *Leucoagaricus barssii* (Zeller) Vellinga: 9 – lužný les, 171 m n. m., 13. 9. 2017, leg. RC, det. JČ [634016]; *Leucoagaricus crystallifer* Vellinga: 9 – lužný les, 171 m n. m., 13. 9. 2017, leg. RC, det. JČ [634017]; *Loweomyces wynneae* (Berk & Broome) Jülich: 8 – pri pni listnáča na pôde, lístí a bylinách, 163 m n. m., 21. 12.

2019, leg. RC, det. PV [733209; 733778; 733780]; *Mycoacia uda* (Fr.) Donk: 8 – na dreve listnáča, 155 m n. m., 28. 11. 2022, leg. RC, det. PV [843784]; na *Fraxinus*, 164 m n. m., 13. 2. 2023, leg. RC, det. PV [847710]; *Oligoporus romellii* (M. Pieri & B. Rivoire) Niemelä: 8 – na dreve listnáča, 155 m n. m., 24. 12. 2019, leg. RC, det. PV [734050]; *Oxyporus obducens* (Pers.) Donk: 8 – na *Populus*, 163 m n. m., 13. 2. 2023, leg. RC, det. PV; *Penicillium vulpinum* (Cooke & Masee) Seifert & Samson: 8 – na exkrementoch hmyzu, 171 m n. m., 24. 12. 2018, leg. RC, det. AP [691379, 691380]; *Pholiota gummosa* (Lasch) Singer: 4 – na pni listnáča, 176 m n. m., 11. 10. 2018, leg. RC, det. AJ [684246]; *Pholiota populnea* (Pers.) Kuyper et Thjall.-Beuk.: 4 – na dreve *Populus*, 186 m n. m., 11. 10. 2018, leg. et det. RC [684244; 684246]; *Pluteus salicinus* (Pers.) P. Kumm.: 6 – na dreve *Populus*, 171 m n. m., 13. 9. 2017, leg. et det. RC; *Postia subcaesia* (A. David) Jülich: 4 – na *Fraxinus*, 172 m n. m., 31. 10. 2023, leg. RC, det. PV [873457]; *Rheubarbariboletus armeniacus* (Quél.) Vizzini, Simonini & Gelardi: 8 – lužný les, 169 m n. m., 19. 6. 2018, leg. RC, det. JČ [669434]; *Rosellinia corticium* (Schwein.) Sacc.: 4 – na dreve *Fraxinus*, 162 m n. m., 22. 2. 2022, leg. RC, det. JČ [816854]; *Sarcoscypha austriaca* (Beck ex Sacc.) Boud.: 6 – na dreve, 5. 3. 2015, leg. RC, det. JČ [510305]; *Schizophyllum amplum* (Lév.) Nakasone: 4 – na dreve listnáča (*Populus?*), 167 m n. m., 12. 12. 2018, leg. et det. RC [690745]; *Sclerencoelia fascicularis* (Alb. & Schwein.) Pärtel & Baral: 3 – na dreve *Populus alba*, 164 m n. m., 11. 3. 2019, leg. RC, det. JČ [695617]; 4 – na dreve listnáča, 167 m n. m., 12. 12. 2018, leg. et det. RC [690738]; *Skeletocutis nemoralis* A. Korhonen: 2 – na *Fraxinus*, 174 m n. m., 27. 9. 2023, leg. RC, det. PV [869607]; *Skeletocutis nivea* (Jungh.) Jean Keller: 8 – na dreve v listnatom lese (*Acer*, *Fraxinus*), 169 m n. m., 11. 11. 2017, leg. RC, det. PV [648323]; na *Fraxinus*, 163 m n. m., 13. 2. 2023, leg. RC, det. PV [847707]; na dreve listnáča, 168 m n. m., 2. 11. 2023, leg. RC, det. PV [873749]; *Trametes gallica* Fr.: 2 – na *Fraxinus*, 174 m n. m., 27. 9. 2023, leg. RC, det. PV [869608]; 8 – na dreve listnáča, 168 m n. m., 2. 11. 2023, leg. RC, det. RC, PV [873750]; *Trametes versicolor* (L.) Lloyd: 8 – na *Fraxinus*, 161 m n. m., 13. 2. 2023, leg. RC, det. PV [847704]; *Urnula craterium* (Schwein.) Fr.: 5 – na ľahkej sprašovej pôde, 228 m n. m., 24. 12. 2014, leg. et det. RC [504039]; *Xylodon flaviporus* (Berk. & M. A. Curtis ex Cooke) Riebesehl & Langer: 8 – na kmeni listnáča, 157 m n. m., 8. 10. 2022, leg. RC, det. PV [838071].

Literatúra:

- Dermek, A. 1979. Atlas našich húb. Obzor, Bratislava, 3. vyd.
- Dermek, A. 1978. Príspevok k mykoflóre lesov na okolí Brodského, Čárov, Gbelov, Kopčian, Kútov a Smolinského (západné Slovensko). Česká Mykologie 32(4): 215–225.
- Dermek, A. 1976. Huby lesov, polí a lúk. Osveta, Martin, 1. vyd.
- Dermek, A., Lizoň, P. 1980. Malý atlas húb. SPN, 1. vyd.
- Dermek, A., Pilát, A. 1974. Poznávajme huby. Veda, Bratislava, 1. vyd.

ROZŠÍRTE SI SVOJE VEDOMOSTI

Exotické rody húb (10. časť): *Phillipsia*

Ján Červenka

Aj v čeladi Sarcoscyphaceae – ohnivcovité je niekoľko rodov, ktorých zástupcovia sa vyskytujú mimo európskeho kontinentu. Jedným z nich je rod *Phillipsia* Berk., ktorý ako nový pre vedu publikoval britský botanik a mykológ Miles Joseph Berkeley v roku 1881 (Berkeley 1881). O výskum rodu sa neskôr výraznejšie pričínili Denison (1969), Hansen et al. (1999) a Ekanayaka et al. (2017). V súčasnosti sa v rámci neho rozlišuje približne 25 druhov, ktoré sú rozšírené prevažne v subtropických a tropických oblastiach sveta. Pohárovité až diskovité apotécia majú hrubú a pevnú dužinu (Berkeley 1881). Vrecká sú suboperkulátne, vonkajšie excipulum je veľmi tenké, slabo diferencované. Výtrusy sú často asymetrické a pozdĺžne ryhované (Denison 1969). Téciom býva sfarbené v odtieňoch purpurovočervenej, oranžovej, olivovej, žltohnedej, žltej až bielej farby. Zrejme najbežnejším a aj najrozšírenejším druhom na svete je *Phillipsia domingensis* (Berk.) Berk. ex Denison. V Amerike sa vyskytuje na mnohých lokalitách od najjužnejších oblastí U. S. A. až po juh Brazílie, známy je tiež z Afriky, Ázie, Austrálie a Oceánie (Anonymus 2024). Svojím vzhľadom najviac pripomína u nás bežné ohnivce – *Sarcoscypha*. Na rozdiel od nich má ryhované výtrusy s veľkou centrálnou tukovou kvapkou. Plodnice rastú v početných skupinách na rozkladajúcom sa dreve listnáčov. Dvojníkom tohto druhu je *P. subpurpurea* Berk & Broome, huba opísaná v roku 1884 z Austrálie. Výrazné žlté sfarbenie má zriedkavejšia *P. lutea* (Denison 1969); olivové téciom je typické pre druh *P. olivacea* (Ekanayaka et al. 2017; Lopes-Lima et al. 2019). Areál rozšírenia týchto dvoch druhov je obmedzený na oblasť medzi Mexikom a Brazíliou. Oranžovo sfarbená *P. carnicolor*, opísaná z Madagaskaru, rastie na dreve v bohatých zhlukoch. Vzácne bola objavená aj v tropickom skleníku zoologickej záhrady v Norimbergu (Wieschollek et al. 2015). Charakteristické žltopurpurovo fľakaté téciom má druh *P. chinensis*, známy z Afriky a juhovýchodnej časti Ázie (Ekanayaka et al. 2017).

Literatúra:

- Anonymus. 2024. *Phillipsia domingensis* (Berk.) Berk. ex Denison in GBIF Secretariat (2023). GBIF Backbone Taxonomy. Checklist dataset <https://doi.org/10.15468/39omei> [accessed via GBIF.org on 21 February 2024].
- Berkeley, M. J. 1881. Australian fungi – II. Botanical Journal of the Linnean Society 18: 383–389.

- Denison, W. C. 1969. Central American pezizales III. The genus *Phillipsia*. Mycologia 61: 289–304.
- Ekanayaka, A. H., Bhat, D. J., Hyde, K. D., Jones, E. B. G., Zhao Q. 2017. The genus *Phillipsia* from China and Thailand. Phytotaxa 316: 138–148.
- Hansen, K, Pfister, D. H., Hibbett, D. S. 1999. Phylogenetic relationships among species of *Phillipsia* inferred from molecular and morphological data. Mycologia 91: 299–314.
- Kirk, P. M., Cannon, P. F., Minter, D. W., Stalpers, J. A. 2008. Dictionary of the Fungi (10th ed.). CAB International, Wallingford, UK, p. 522.
- Lopes-Lima, A. B., Valões-Araújo, J. C., & Wartchow, F. 2019. *Phillipsia olivacea*: an uncommon Neotropical discomycete discovered in the Brazilian semiarid. Studies in Fungi 4(1): 14-18.
- Wang, Y.-Z. 2012. The genus *Phillipsia* (Pezizales) in Taiwan. Taiwania 57(3): 322–326.
- Wieschollek, D., Fischer, M. 2015. *Phillipsia carnicolor* Le Gal – a tropical discomycete in Nürnberg. Zeitschrift für Mykologie 81/2: 417-429.

Phillipsia domingensis.
Autor: J. Červenka.

PERSONÁLIE

Ing. Ján Terray

V samom závere roka 2023 nás zastihla smutná správa, že dňa 29. decembra vo veku 88 rokov zomrel Ing. Ján Terray, dlhoročný pracovník Štátnej ochrany prírody, lesník a prvý riaditeľ Chránenej krajinskej oblasti Východné Karpaty. Bol tiež dlhoročným členom Slovenskej mykologickej spoločnosti pri SAV.

Porada pracovnej skupiny. Zľava: J. Terray, S. Adamčík, V. Kučera.

Foto: S. Jančovičová.

Narodil sa 10. februára 1935 vo východoslovenskej obci Zámotov. Po absolvovaní štúdiá na Lesníckej fakulte vo Zvolene pracoval v Ústave pre hospodársku úpravu lesov Zvolene, na pobočkách v Revúcej a Prešove. Od roku 1977 pracoval na Správe CHKO Východné Karpaty, ktorá sa neskôr zlúčila so Správou CHKO Vihorlat. Hlavným poslaním Jána Terraya bolo budovanie siete chránených území a nastavovanie osobitných režimov praktickej starostlivosti o ne. Snažil sa hľadať spôsoby, ako zlepšiť podmienky pre prežitie vzácnych zástupcov našej flóry a ich biotopov. Stál aj pri zrode Medzinárodnej biosférickej rezervácie Východné Karpaty.

Bol spoluautorom monografie Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty (1988), publikácie Kvetena Bukovských vrchov (1991), ako aj mykofloristických prác Huby Národného parku Poloniny (1999) a Huby Chránenej krajinskej oblasti Vihorlat (2007).

Kolegovia na neho spomínajú ako na vášnivého hubára a záhradkára. Svoje mykologické znalosti využíval aj v hubárskej poradni, ktorú v posledných rokoch viedol vo svojej rodnej obci.

Ján Červenka

Účastníci terénneho mykologického výskumu. Zľava: J. Terray, S. Adamčík.
Foto: S. Jančovičová.

V úvode našej publikácie Huby Chránenej krajinej oblasti Vihorlat (Jančovičová S., Adamčík S., Kučera V., Palko L., 2007, Bratislava) sme napísali: Pri našej práci sme napokon nadobudli pocit, že za všetkým, čo sa týka Východu a húb, sa „skrýva“ Terray. Áno, ten nestarnúci Ján Terray z Bukovských vrchov, potom z Laboreckej vrchoviny, ktorý sa teraz, akoby náhodou, ocitol tu – vo Vihorlate. Obrátil sa na nás s otázkou: „Čo tak huby Vihorlatských vrchov?“ Miesto odpovede sa nám v myslí vynorilo Morské oko. Predstavili sme si jeho pokojnú hladinu, v ktorej sa zrkadlia buky. Nad ním sa týči Sninský kameň a v ňom pramení potok Okna. Kam až vedie tento potok? Kam nám dovoľí nazrieť cez jeho „okná“?

Nadšenie! Na to nás „dostali“. So Správou Chránenej krajinej oblasti Vihorlat sme uzatvorili trojročnú zmluvu, botanik Ladislav Palko sa stal členom našej, vtedy ešte len formujúcej sa, pracovnej skupiny. Vybrali sme lokality a potom sme už len netrpezlivo čakali – kedy vyrastú...

Za celú našu pracovnú skupinu ďakujem Jánovi Terrayovi – nezabudnuteľnému človeku, s ktorým sme prežili nezabudnuteľné chvíle.

Soňa Jančovičová

P. S. Janko, vždy keď si na Teba spomeniem, dostanem chuť na slaninu. Mal si ju v každom teréne. Cez obed si ju vytiahol z ruksaku, na hrubom krajci chleba z nej odkrajoval chutné pásky a núkal nás. Mňam. Dnes by som sa toľko neostýchala.

Z NAŠEJ SPOLOČNOSTI

Výročné stretnutie českých a slovenských mykológov

Jozef Rybárik

Usporiadanie okrúhleho 30. výročia stretnutí česko-slovenských mykológov bolo pre náš považskobystrický spolok poctou a inšpiráciou k ďalšej činnosti. Uskutočnilo sa 16.–18. júna 2023 v rekreačnom zariadení na Priedhorí. Účastníci absolvovali dlhú cestu zo všetkých oblastí a dúfame, že nikto nebol sklamaný. Žiaľ, s termínom sa dlho otáľalo a v širokom okolí sme neboli schopní narychlo zohnať zariadenie s požadovanou kapacitou ubytovania. Preto nás mrzí, že sa na všetkých záujemcov nedostalo. Kolektív bol menší, ale atmosféra bola skvelá. Obdobie bolo suché, hríbikom neprialo, ale dúfame, že všetkých potešila aspoň čarovná príroda Strážovských vrchov v okolí Pružiny, Čelkovej Lehoty a Čičmian, ktoré mali možnosť navštíviť. Na vychádzke sa podarilo práčne nazbierať pár vzoriek, ktoré sme spoločne identifikovali. Hubársky deficit sme vynahradili malou hostinou s pečeným prasiatkom, plnkou, dobrým čapovaným pivkom a country kapelou, ktorá nám zabezpečila dobrú náladu do neskorkej noci. Nesklamali ani naši dolniacki vinári na čele s Jurom Bojnanským s ich nezabudnuteľnými pokladmi z viníc. Dôležitou podstatou však bolo opätovné stretnutie našich skvelých kamarátov a kolegov a upevnenie vzájomných sympatií a priateľstva. Ďakujeme za účasť našich stálic zo Slovenskej mykologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied a tešíme sa na ďalšie krásne stretnutia.

KURIOZITY

Nález hríba siného – *Suillellus luridus* v marci

Viliam Ridzoň

Dňa 5. 3. 2024 sa na sociálnych sieťach objavila fotografia hríbovitého druhu, čo nie je nič neobvyklé, akurát dátum nálezu vzbudzoval otáznik. Najskôr mi informácia vyčarila úsmev na tvári, lebo internet je zaplavený rôznymi dezinformáciami v snahe vzbudiť záujem a sledovanosť, ale keďže sa jednalo o lokalitu v blízkosti bydliska, kde dennodenne pracujeme, nebol problém danú informáciu preveriť.

Rekreačné stredisko Púšť leží juhovýchodne od Prievidze, nachádza sa na severozápadnej hranici pohoria Vtáčnik s Hornonitrianskou kotlinou. Geológia oblasti je tvorená hlavne andezitom, zlepcami, tufami vulkanického charakteru, ktoré patria medzi neutrálne intermediárne horniny. Areál je parkového charakteru, zastúpený listnatými aj ihličnatými drevinami, s pravidelnou údržbou trávnikov.

Miesto nálezu *Suillellus luridus* (hríb siný) sa nachádza v blízkosti budovy správcu strediska, na okraji kanalizácie v blízkosti smreka obyčajného (*Picea abies*) a vzdialenejšej lipy malolistej (*Tilia cordata*), ktorá je najpravdepodobnejší mykorízny partner, typický pre *Suillellus luridus*. Dve plodnice s výškou do 6 cm vyrástli v tesnej blízkosti kanalizácie. Klobúk mali bledohnedej až okrovej farby, pod klobúkom bola výrazná červenkastá, smerom k báze hlúbika slabnúca sieťka. Dužina bola krémová až bledožltá, na reze modrejúca.

Biotop hríba siného (*Suillellus luridus*).

Foto: V. Ridzoň.

Včasné plodnice hříba siného (*Suillellus luridus*) pri okraji kanalizácie. Foto: V. Ridzoň.

Záver: Od decembra 2023 prebieha rekonštrukcia vykurovania areálu, spojená so spúšťaním nového geotermálneho vrtu, ktorý produkuje veľké množstvo termálnej vody. Odpadová voda z budov, ktorá sa dostáva do kanalizácie, má pomerne vysokú teplotu a dokáže okolie zasobovať dostatočne teplom a vlhkosťou. Kombinácia extrémne teplého februára a „podzemného vykurovania“ vytvorila vhodné podmienky pre výskyt plodníc druhu, ktorý objavujeme zvyčajne začiatkom mája. Pravdepodobne sa jedná o najskorší zdokumentovaný nález hříbovitého druhu na Slovensku a v Česku (Stredná Európa). Ako to už na Slovensku býva, huby neprežili tlak medializácie a po 24 hodinách od zverejnenia už tvorili súčasť kompozície veka kanalizácie.

Dužina marcových plodníc hříba siného (*Suillellus luridus*).
Foto: V. Ridzoň.

NA POBAVENIE

Písmenové Sudoku

V tajničke (v strede vodorovne) sa nachádza mykologický výraz z morfológie húb, ktorý pomenováva jeden z tvarov hlúbika, dôležitý určovací znak.

		I		V		Z		
Ľ		T				H		V
	O						Z	
T	Z		I		Ý		Ľ	U
I	V		U		T		O	H
	T						U	
V		Z				Ľ		I
		H		Z		O		

Autor: D. Ďuriška.

Autor: Ivan Bajo.

Škárovec úzky, *Hysterium angustatum*, Skalica, 8. 11. 2021.

Foto: R. Cálal, s. 21-25.

Pleťovec, *Loweomyces wynneae*, Holíč, 21. 12. 2019.

Foto: R. Cálal, s. 21-25.

Účastníci jubilejného 30. jarného stretnutia mykológov,
Pružina-Priedhorie, 17. 6. 2023.
Foto: E. Pisarčíková, s. 30.

Spravodajca Slovenskej mykologickej spoločnosti

Vydala: Slovenská mykologická spoločnosť pri SAV,
Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava
www.mykopol.sk

Číslo 57 zostavili a na vydanie pripravili Ivona Kautmanová a Ján Červenka

Vydané za finančnej podpory Slovenskej akadémie vied

Grafická úprava: LAYOUT, s.r.o., Bratislava

Tlač: DMC, s.r.o., Nové Zámky

Náklad: 250 ks

Nepredajné

ISSN 1335-7689